



Uredništvo:

Kočevje štev. 58.

Upravništvo:

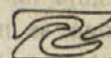
Kočevje štev. 18.



Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.



Naročnina:

za celo leto Din. 15.
sicer sorazmerno.

Inserate:

cela stran Din. 800,
sicer dogovorno.

Program Narodne Radikalne Stranke.

Narodna Radikalna Stranka (NRS) se je ustanovila v Srbiji meseca januarja leta 1881. kot politična parlamentarna skupina ter zasnovala program svoje politike tako, „da bi njeno delo in smer bili pod nadzorstvom naroda in javnega mnenja“.

L. 1881. si je Narodna Radikalna Stranka postavila za cilj državno ureditev Srbije: notri narodno blagostanje, a na zunaj državno neodvisnost, osvobodjenje in zedinjenje tudi ostalih delov naroda.

Ona takrat še ni mogla obseči naš celi narodni problem, niti zaradi notranjih neprilik v Srbiji, niti zaradi tega, ker je bil zato potreben tudi sporazum z onimi deli našega naroda, ki nosijo hrvatsko in slovensko ime, a so živeli v svoji celoti v okviru bivše avstro-ogrške monarhije. Vsled posebnih razmer njihovega političnega življenja je bil sporazum težak, ker so mnogi njihovi prvaki bili mišljenja, da je treba zediniti naš narod vseh treh imen, živč pod Avstroogrsko, v obsegu iste monarhije same.

V teku časa in dela je Narodna Radikalna Stranka pripravljala politično-kulturni teren za izvedenje celokupnega narodnega problema. Ko je prišel čas, je odkrito stopila na čelo naroda ter l. 1903 razvila zastavo osvobodjenja in zedinjenja celokupnega našega naroda v polnem soglasju s Krono.

Danes po izvršenem narodnem osvobodjenju in zedinjenju, v prvih dneh življenja zedinjene ter osvobodjene domovine, ko se ima postaviti temelj za novo državno zgradbo, misli Narodna Radikalna Stranka, mora izvršiti revizijo svojega programa, da vidi in proceni, kaj se bi imelo vsled novih prilik ali vsled novih državnih zadač dopolniti ali izpremeniti.

Pred vsem mora Narodna Radikalna Stranka Kraljevine Srbije postati tudi formalno, kar je postala vže dejanski: Narodna Radikalna Stranka Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katero lahko vstopi vselej z dobrodošlico pozdravljen, vsak brat, Srb, Hrvat in Slovenec, kakor tudi vsak drug brat slovanske krvi, ali tudi vsak drug lojalni državljani brez ozira na jezik ali vero, samo ako misli iskreno in hoče zvesto služiti načelom in idejam strankinega programa.

Radikalna stranka je svoje ideje in program, v koliko se je to nanašalo na Srbijo, ustvarila z dolgotrajnim, z veliko borbo izpolnjenim delom, posebno z izdelavo

Ustave l. 1888. in njenim oživetvorenjem l. 1889.—1892. kakor tudi l. 1903. in dalje. Prešinjena z istim duhom je ona pristopila tudi reševanju vprašanja o izvedbi našega narodnega zedinjenja in ureditve našega skupnega življenja v zedinjeni Kraljevini. Radikalna stranka je objavila načrt zedinjenja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev že novembra 1914. v Nišu, kakor tudi pozneje v juliju l. 1917. z manifestom na otoku Krfu.

Nazori razloženi v Krfski Deklaraciji, so njeni in ona sloni tudi zdaj na njih. Samo je potrebno, da se ti principi oživetvorijo in dalje razvijajo. Narodna Radikalna Stranka naše Kraljevine bo zanje delovala z vso svojo umno in moralno silo. Ono, kar je po naših mislih treba tu posebno poudariti, to so sledeče točke:

1. Država Srbov, Hrvatov in Slovencev bo svobodna, nezavisna Kraljevina z enotnim ozemljem in enotnim državljanstvom. Ona bo ustavna, demokratska in parlamentarna monarhija z dinastijo Karagjorgjevičev na čelu, ki je dala dokaze zato, da se ne oddvaja od naroda ni po idejah ni po čustvovanju ter da postavlja na prvo mesto svobodo in voljo naroda.

2. Država se bo imenovala Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

3. Ona bo imela en državni grb, eno državno zastavo, eno krono. Ti državni znaki bodo sestavljeni iz naših sedanjih posebnih znakov.

Državna celota se označuje z državnim grbom in državno zastavo.

Državna zastava se bo kot simbol edinstva razobešala pri vseh uradih in napravah Kraljevine.

4. Posebne zastave: srbska, hrvatska in slovenska, so enakopravne in se lahko razobešajo, svobodno upotrebljajo pri vsaki priliki.

Tudi posebni grbi se smejo svobodno rabiti pri vsaki priliki.

5. Vsa tri narodna imena: Srbin, Hrvat in Slovenec so popolnoma enakopravna na celim ozemlju Kraljevine, in vsakdo jih sme svobodno upotrebiti pri vseh prilikah javnega življenja in pri vseh oblastih.

6. Obe abecedi, cirilica in latinica, sta istotako enakopravni in vsakdo jih more svobodno upotrebiti v celim obsegu Kraljevine. Vse državne in samoupravne oblasti so dolžne, odnosno imajo pravico, poslužiti se ene in druge azbuke, ravnaoč se po želji državljanov.

7. Vse priznane veroizpovedi se vrše svo-

bodno in javno. Pravoslavna, rimsko-katoliška in muslimanska veroizpoved, koje so po številu pripadnikov najmočnejše v našem narodu, bodo enake in ravnopravne v odnosu k državi. Na osnovi teh načel bo imel zakonodavec nalogo, da varuje in vzdržuje konfesionalni mir, ki odgovarja duhu in preteklosti našega celokupnega naroda.

8. Vsi državljani na celim ozemlju so jednaki in enakopravni pred državo in zakonom.

9. Izborna pravo za volitev narodnih poslancev za Narodno Predstavništvo, kakor tudi volilno pravo za občine in druge upravne jedinice je enako in splošno ter se bo izvrševalo po občinah z neposrednim ter tajnim glasovanjem.

10. Ustava, katero izdela po sklenjenem miru Ustavotvorna Skupščina, izvoljena na osnovi splošnega, jednakega, neposrednega in tajnega glasovanja, bo temelj za celo državno življenje, izvir in zatočišče vseh oblasti in pravic, po njej se uravna celokupni državni organizem.

Ustava bo dala narodu tudi možnost, da razvije svoje zasebne energije v samoupravnih edinicah, očitanih po prirodnih socijalnih in ekonomskih prilikah.

Ustava se mora sprejeti celotno v Ustavotvorni Skupščini, s številno kvalifikovano večino.

Ustava, kakor tudi drugi zakoni, sprejeti v Ustavotvorni Skupščini, stopijo v življenje po Kraljevi sankciji.

(Dalje prihodnjič.)

(„Samouprava“, G. Radgona.)

Naš zajam i valuta.

Nema sumnje prognosa ministra finansija, da će se usled zaključivanja američkog zajma i njegovog ostvarenja, popraviti kurs našem novcu, istinita je i točna u opšte, jer je u opšte izjava o tome i učinjena. Ali, koliko će se u tome pomoći i u kojoj će se meri, usled toga, naša valuta popraviti — nije rečeno.

Da bolje zagledamo u ovo pitanje.

Kad se s polja unosi strana zdrava valuta u našu državu, samim tim će se naša valuta popraviti, pa čak i u slučaju kad se zajam ne uzima radi privrednih i produktivnih celji. U toliko pre i bolje će rezultat pokazati zajam, koji se uzima za privredne celji, u koji dolazi i ovaj za gradjenje železnica i pristaništa.

U prvom slučaju valuta se privremeno, za jedan kratak period vremena, popravi, pa da se opet pogorša, možda i ispod predjašnjeg

lošeg kursa. U drugom slučaju kurs domaćeg novca će se popraviti, ali samo malo ma da stalno, sa nekim malim promenama.

Iz samog zakona o zaključenju ovog zajma očividno je, da neće ceo iznos zajma ući u našu zemlju ne samo odmah, već i u opšte. Zbog toga se naša domaća valuta ne može tako naglo i visoko popraviti, kako se očekuje sa izvrsne strane. Pri svem tom što se popravlja, naš trgovinski bilans je još uvek pasivni, a takav će biti još za više godina. Zbog toga, rezerva u tuđoj zdravoj valuti od zajma utrošiće se za kratko vreme, kraće nego što se očekuje, te će u zemlji nastati opet tražnja dobre valute. Medjutim, uložena strana dobra valuta od zajma u privredno-kulturna preduzeća (železnice) neće moći davati odmah ona dejstva što se očekuju od takvih preduzeća, pored toga što će u isto doba nastati i era plaćanja anuiteta baš i po tome zajmu.

Uloženi kapital neće moći davati dobre pozitivne rezultate, jer će, pre svega, morati proći nekoliko godina dok se železnice izgrade i predadu saobraćaju, a zatim i kad se to učini, neće biti dobrog pozitivnog rezultata još za koju godinu posle toga, jer u početku prometa, dok se svet navikne na potrebu korišćenja železnica i dok se oslobodi konzervativizma, mora da prodje neka godina. A uticaj te železnice na privredni i ekonomski život zemlje i okoline, kroz koju bude železnica prolazila, ima da se pojavi tek posle nekoliko godina po puštanju njenom u promet.

Zbog svega ovoga naša se valuta neće moći visoko popraviti samim unošenjem dobre valute kako bi trebalo s obzirom na prirodno bogastvo naše zemlje i kako se očekuje.

S druge strane, naša će se valuta ipak popravliti i to stalno, ravnomerno i polako, ali ne samo unašanjem strane zdrave valute. Pojavljivaće se uticajem drugih činjenica i njihovih pozitivnih rezultata.

Poznato je, da je u vremenu neposredno posle rata do danas (1919—1922) usled ratnog iscrpljenja u zemlji, nastao veliki dovoz robe sa strane dok nije nastupilo doba zasićenosti. Te su nabavke uredjutine iznosile iz zemlje grдно velike količine novca, što se u buduće to neće događati. Nabavljalo se se samo potrošna roba i gotovi fabrikati, već naročito, usled poleta naše industrije, i mašine i mašinski delovi. Mašine i mašinski delovi se još i danas u velikome nabavljaju sa strane. Za sve to valjalo je plaćati inostranstvu gotovim novcem i po promenljivim cenama. A kapitali, uloženi u ovim mašinama, nisu mogli i ne mogu biti velmah produktivni, jer je uporedo sa njihovim nabavkama, trebalo i fabričke zgrade podizati, pa tek nabavljene mašinerije nameštati, instalirati i montirati. Za sve to trebalo je dosta vremena, te uloženi kapitali nisu bili produktivni, niti su dotične fabrike mogle što proizvoditi za to vreme. Uporedo sa ovim, potrošačima su se morali sa strane donositi još oni fabrikati, koje su trebale proizvoditi domaće fabrike, za koje su se odmah po ratu nabavljale skupe mašine. I mađu su neke od ovih novih fabrika počele raditi i proizvodjati, ipak one nisu u stanju da iskoriste kapacitet nešto zbog puno raznih poteškoća, a nešto zbog toga što potrošači još ne poznaju te proizvode i što se boje nesolidnosti fabrikata. Kao što se vidi, ide se napred, novac će ostajati u zemlji sve više i više, te će se kurs našem novcu popravljati.

Nešto to, a nešto uticaj novopodignutih železnica na privredu i ekonomski život, kao

i konsolidacija naših unutrašnjih i spolasnih pitanja, učiniće, da se naša valuta popravi, polaki, ali stalno će se popravljati; a zato će proći još desetak godina.

Naša kraljevina, kao što se vidi, biće prva koja će svoju valutu popraviti i uticati i na ekonomski život ostalih evropskih zemalja. Na našoj otadžbini je budućnost, što je sasvim prirodno, jer je i najbogatija.

No nije potrebno, niti je savetno čekati, da taj period od desetak godina sam prodje. On bi se mogao skratiti i moglo bi mu se izaći u susret, ako malo više radimo. Nemojmo se zavarovati. I ako smo pobedivci, mi, baš radi našeg jačanja, uspeha i navike za posao treba da radimo, ako ne mnogo više a ovo bar toliko iskokoliko i pobedjeni. Jer, ako oni za izvestan period vremena rade više, a mi ne, oni nas mogu ne samo stići, već i preteći, a naša je dužnost prema samima sebi, da im ne dopustimo postići taj uspeh.

I ako su posle rata nastale jako teške prilike kod nas se zavode i sprovode najmodernija socijalistička načela. Jedno od njih je i raditi osam časova dnevno. Zašto se radi postigavanja dobrog stanja u zemlji ne bi radilo bar jedan sat više. Naša država broji nekih 12.000.000 stanovnika. Neka je vel ovog broja sposobno za rad 4.000.000, a neka ima samo 260 radnih dana u godini. Ako bi svaki od njih radio samo po jedan sat dnevno više, dobilo bi se 115 mil. 555.555 radnih dana više, računajući jedan dan 9 časova. Ako bi se za jedan dan plaćalo samo 40 dinara srednje cene, dobio bi se iznos od 4.622.222.200 dinara, koji bi predstavljao višak vrednosti u proizvodnji. Za iznos ovoga viška mogli bi naši proizvodi biti jeftiniji, ili bi se njime mogao da izdržava jednogodišnji državni budžet rashoda. Za toliko bi bile veće bogastvo pojedinaca, a samim tim i države kao celine. A dužnost onoliko raditi bila bi svakog, kako radnika i zemljoradnika, tako fabrikanta, trgovca, zanatlije, činovnika i t.d. I samo tako, ako u samoj zemlji nadjemo izvore za pokriće budžetskih izdataka i imamo višak proizvodnje, smo uspeli, a praviti zajmove i veštački pokrivati deficite i popravljati kurs našog valuti, ne samo da se ne ide na dobro, već, na protiv, ide se na gore. Zavodjenje ovakoga načina rada treba da traje sve dokle naše privredne ustanove ne podju sigurnim i dobrim putem i dokle ne budu u stanju da na sebe prime odgovarajući deo tereta bez štetnih posledica.

Zato, kao stranka rada, tražimo zavodjenje devetog časovnog rada. M. A.

Politični pregled.

V svetovni politiki

je navlic počitnicam zavladao zadnjih osam dnij živahno vrvenje. V ospredju stoji Nemčija s svojimi reparacijami, to je povrativjo škode, ki jo je med vojno po krivici provzročila na Francoskem in v nevtralni Belgiji. Prosi za olajšavo in odložitve plačil. Francija, ki ji je vojna njene finance pošteno navrtala ter je od plaćanja reparacij odvisno njeno državno finančno ravnotežje in s tem tudi zadovoljstvo državljanov, stabilnost zunanje in notranje politike itd., je že iz teh razlogov prisiljena, da ne odnehuje preveč. Za odnehanje Francije je Anglija, ki se je naplčala z nemškimi ladjami in kolonijami, na svojem ozemlju pa ni trpela nobene škode. Kaže Franciji zlasti na nujno potrebo, da se evropsko finančno stanje stabilizira, kar pa da ni mogoče, dokler mora Nemčija za vsako ceno v svrhu plaćanja reparacij kupovati po celem svetu zdravo valuto, s čimur pritiska slabo valuto zlasti novonastalih držav še bolj k

tlom. Kaže tudi na notranje politične razmere v Nemčiji, kjer monarhisti z Bavarsko na čelu čimdalje bolj dvigajo glavo, monarhija pa da pomeni za Francijo revanž, novo svetovno vojno. Francozi pa kažejo Angliji na dejstvo, da Nemčija sama nalašč uničuje svojo valuto, da bi prikazala s tem svojo navidezno revščino, da pa ima za orjaško delo obnove Rusije dovolj sredstev, v kateri namen da reparacije tudi zavlačuje. Razun tega da na evropskem denarnem trgu nalašč dela zgago, krize itd., da bi na ta nekoliko zavraten in nelojalen način ugnala svoje upnike, dočim je jedro njenega bogastva tvornice, ogromna industrijska podjetja in naprave, poljedelstvo itd. še nedotaknjeno. Nemčija da se rezervira za bodočnost, se pripravlja na revanžo in obenem stiska svoje v zadregi se nahajajoče upnike, da bi se preveč ne opomogli.

Ker pa Anglija brezpogojno želi razčiščenja v reparacijskem vprašanju in takega aranžmaja, da se evropski trgi vsled teh plačil ne pretresajo več in da se zadovolji tako Francijo kot Nemčijo, je pričakovati v doglednem času ugodne rešitve tega vprašanja, s čimur bo izginilo eno najtežjih svetovnih vprašanj z dnevnega reda svetovne politike.

Nemčija na drugi strani pridno kolonizuje in obnavlja Rusijo in sicer na podlagi tajnega dodatka k znani velikonočni genovski pogodbi, ki je takrat tako konsternirala svet. Nemčija vtrjuje s smotrenim delom in kolonizacijo sovjetski sistem. Vse obnavljanje se vrši predvsem iz vojaških vidikov. Nemčija je dobila velikanske koncesije za eksploatacijo rodovitne Južne Rusije ter se je na ta način za svojo industrijo osigurala surovine, kar je jako tehtna okoliščina.

Svet so zadnji čas izpreletovale vesti, da hoče Grčija osvojiti Carigrad. Ta cilj pritlikave Grške je na resni politični svet zamogel učinkovati samo smešno; posledica te megalomanije utegne biti revizija sèvreske mirovne pogodbe, ki odrine Grčijo toliko od Carigrada, da jo mine apetit, ter vklini med Carigrad in Grčijo — Bolgarijo z izhodiščem na morje.

V Italiji so fašisti gospodarji položaja; socijalistični strajk so zopet strli ter porušili celo vrsto delavskih domov, tiskarn itd.

O

Mali antanti

ni povedati veliko novega; vozi smotreno po za pravilno spoznani poti, to je ohranitev miru na podlagi mirovnih pogodb.

Naša

notranja politika

se približuje polagoma toda sigurno krizi, katere izhodišče bodo nove volitve v parlament. Z novimi volitvami se bodo nabrala za mlado državo in njene državnike nova izkustva, ki bodo preizkusni kamen za dosedanje organizatorično delo. Na podlagi novega volilnega zakona se je odkazalo posameznim volilnim okrožjem številno poslancev; Slovenija jih voli 26, od teh Ljubljana 1, bivša Kranjska 10, bivša Štajerska 15. Vseh poslancev bo 313.

V zunanji politiki

so še odprta vprašanja z Madžarsko in Italijo. S slednjo je težavno priti do čistih računov, ker ima večne krize in s tem samo prehodne vlade, ki se ne čutijo dovolj jake, razvozljati italijansko-jugoslovanski vozeli z krepko roko. Razun tega se ima poravnati še z Bolgarijo nekaj računov, tako da zunanjemu ministru Ninčiču dela baš ne zmanjkuje.

Iz Radikal. Stranke.

Kaže se vedno jasnejše, da je Radikalna Stranka tisti steber, na katerem počiva zgradba velike naše države. Vse druge stranke se krhajo in razpadajo, ali so negativne ali celo razdiralne, le Radikalna Stranka stoji neomajno kot skala in realizuje s krepko in smotreno roko načrte svojega programa v prid cele države in ljudstva. Zato se pa zbirajo krog nje kot centra vsega javnega delovanja vse ostale pozitivne politične grupe in grupice enako kot deca okrog svoje matere, pričakujoč, da ona prevede državo in ljudstvo iz vseh nezdravih političnih zmot do one višine državnega, gospodarskega in kulturnega razvoja, kot ga zahteva položaj velike mo-

derne države v Evropi. Kaj bi bili mi Slovenci, da smo se takoj po preobratu priključili Radikalni Stranki!

„Samoupravo“, radikalni tednik v Gornji Radgoni, priporoča vsem svojim članom, so-mišljenikom in prijateljem. List je namreč tako dobro redigovan in tako širokega obzora, da se malenkostna naročnina 12 Din do konca leta vsekakor izplača.

Oster afront so zavzeli via facta slovenski kmetijci proti slovenskim radikalom. Ali se boje konkurence? Izhajajoč iz najboljših gospodar-skih ozirav se je zadnja Okrajna konferenca Radikalne Stranke izrekla sicer za obe želez-niški progi, Kočevje-Brod Moravice in Kočevje-Vrbovsko, toda ne prikrivajoč, da smatra prvo za važnejšo. Saj se je zanjo izrekel tudi minister Pucelj, ko je bil še navaden poslanec ter je še danes podpredsednik v ta namen postavljenega odbora! Kot se sliši iz vrst Samostojnih, pričakujeje vsled uzakonitve proge Kočevje-Vrbovsko razpad radikalnih organizacij v Sloveniji, v naivnem mnenju, da zamore eno železniško vprašanje razdreti na podlagi programa organi-zirano stranko. Prihodnost jih bo podučila, da so se temeljito zmotili morda še v čem drugem ne samo v tozadevnih kalkulacijah.

Dopisi.

Kočevje. Tu se je precej razpasila kro-karija in ponočnjaštvo, ki budi v zgodnjih ju-tranjih urah prebivalstvo iz spanja. Prihajajoč iz znane gostilne se drže pogosto celi politični govori na ulicah, pri čemur je vsaka druga be-seda buržuj ali proletarec. Smo mnenja, da dotičniki, ki lahko cele noči prekrokajo, ne morejo biti proletarci, ker si takih vratolomnosti še marsikak buržuj ne more privoščiti. Nismo še slišali, da bi bil te uboge narodno-socijali-stične „proletarce“ kdo klical na odgovor, pač pa se je takoj posvarilo visokošolca, ki so za-peli — skromno podoknico.

Kočevska Reka. Tu je imenovan za nad-učitelja Max Tschinkel iz Koprivnika, ki je bil kazenskim potom radi znane koprivniške pobune prestavljen lani v Blagovico.

Ribnica. Dne 10. avgusta krog tretje ure popoldne se je pripeljal v Ribnico N. V. kralj Aleksander, da prevzame namenjen mu ženi-tovanjko kočevsko-ribniško-velikolaškega okraja. Nahajal se je v spremstvu ministra Pucelja. Na glavnem trgu je izstopil in je šel peš v grad pozdravljajoč med potjo kar najlju-beznjivejše ljudi. Ljudstvo mu je prirejalo vi-harne ovacije. V gradu je bil postrežen s slado-ledom in črno kavo. Trg je bil svečano okrašen in poln ljudstva, katerega si je mladi simpatični kralj takoj osvojil. Po prevzetju darila, o ka-terem se je jako laskavo izrazil in ki je zares remek delo naše narodne umetnosti, se je od-peljal proti Kočevju.

Tedenske vesti.

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander v Kočevju. Dne 10. t. m. je prevzel kralj osebno od kočevskega okraja mu poklonjeni ženitovanjki dar, sestoječ iz krasnega izdelka suhe robe v narodnih motivih. Darilo se je iz-ročilo v Ribnici. Proti četrti uri popoldne se je raznesel po Kočevju glas, da se pelje kralj iz Ribnice v Kočevje. Kar premore Kočevje državnih in narodnih zastav, vse so se naenkrat pojavile na mestnih hišah. Komaj se je to zgo-dilo, že je bil kralj v mestu; vozil se je v svojem avtomobilu v spremstvu ministra Ivana Pucelja, ki je pri prevozu skozi mesto, kjer je ljudstvo v naglici napravilo špalir, opozarjal kralja na razne znamenitosti. Kralj se je pe-

ljal naravnost na premogovnik, kjer ga je pričakovalo rudniško vodstvo Trboveljske premogo-kopne družbe z inšpektorjem ing. Biskupskim na čelu, se mu poklonilo ter mu razkazalo obrat. Kralj je izborni izgledal, bil jako dobre volje ter se je zanimal za cel način proizvodbe pre-moga tudi v detajlih. Pri ogledu se je kralj o vodstvu zelo laskavo izrazil, se najljubeznij-vejšo poslovil ter se odpeljal zopet skozi mesto proti Ribnici. Več stoglava množica, ki je iz lastne inicijative stvorila špalir, ga je navdušeno pozdravljala z „živio klici“, dekleta so ga oba-pale s cvetjem, kralj pa se je prisrčno smehljaj ter se očividno razveseljen ljubeznjivo zahva-ljeval. Kralj se je mogel prepričati, da je naj-boljša zaščita dobrih vladarjev srca njegovih državljanov.

Kralj Aleksander ostane nekako do srede tega meseca v Sloveniji, kjer se mu jako do-pade, ter odpotuje potem s kraljico Marijo v kopališče Marijine Lazne na Češkem. Tja se poda istočasno tudi ministrski predsednik Pašič.

Nemški učitelji na Kočevskem. „Gott-scheer Zeitung“, glasilo tkzv. Bauernpartei na Kočevskem, poroča v zadnji svoji številki pod zaglavjem Kočevje (Lang ist es her...). Die Gottscheer Lehrerschaft aus Stadt und Land hat am 19. d. M. um 2 Uhr nachmittags im Gast-hause Braune eine gemütliche Zusammenkunft. Vollzählige Beteiligung. — Mišljeno je učitelj-stvo nemške narodnosti, ki je kot znano stalo do prevrata v službi Schulvereina in Südmarke ter vzgojilo iz nevtralnih Kočevjarjev lokalnega pomena navdušene Nemce. In redki slovenski učitelji na Kočevskem?

Zveza Slovenije z morjem. Dne 29. decembra 1920 so se zbrali zastopniki slovenske industrije, trgovine in obrti ter poljedelstva kakor tudi zastopniki vseh strank v Sloveniji na posvetovanje v Mestni hiši v Kočevju, da določijo na podlagi mnenj izvedencev Sloveniji najbolj odgovarjajočo traso kot priključno že-leznico na progo Zagreb-Reka. Pri tem se je domenilo, da bodi proga, katero določijo, enotna zahteva vseh pridobitnih krogov in političnih strank Slovenije ter si obljubili solidarnost in zvestobo. Zborovanja se je udeležil tudi baš takrat za poslanca izvoljeni sedanji minister Iv. Pucelj. Soglasno se je določilo progo Kočevje-Brod Moravice kot najbližjo in interesam Slo-venije najbolj odgovarjajočo progo. Izvolil se je takoj odbor z mestnim županom ljubljanskim Dr. Ivan Tavčarjem kot predsednikom, pred-sednikom Zveze industrij za Slovenijo Dragotin Hribarjem ter poslancema Ivanom Puceljem in Karlom Škuljem kot podpredsedniki na čelu ter se je iz srede odbora določil takoj aktivni ko-mite z industrijalcem A. Kajfežem na čelu, z nalogo, da oskrbi kredit in to progo trasira. Aktivni komite je vzel nemudoma vso stvar v roke in na spomlad 1921 se je jelo pod vodstvom svetovnega strokovnjaka Musila trasirati. Pred jesen je bila proga trasirana. Sedaj je bilo treba dati cel material v tisk in oskrbeti kapital. Ti-skanje bo še ta mesec dovršeno. Vsi stroški dosedaj, všteti trasiranje, tisk itd. znašajo ca. 1.5 milijona kron. Sedaj, ko se je šlo v par-lamentu za zvezo Slovenije z morjem, je vsak človek pričakoval, da se bo minister Pucelj za-vzel za progo, ki jo je odobril, katere sodelujoči član je in katere gradnja se lahko takoj za-čne. Toda gospod Pucelj je te progo enostavno zamolčal ter zahteval konkretno Kočevje-Vrbovsko, ki je za ca. 50 km daljša do morja, ki ni niti preiskana ter se torej ne ve, če je za gradnjo sploh pripravna.

Ve se le, da bo treba 55 m visok in ca. 1 km dolg most ter več tunelov, med njimi eden nad 5 km. Ako se odkaze od „K. L.“ zatnje-vanih dva milijona dolarjev za progi Št. Janž-Sevnica ter Kočevje-Vrbovsko, bo šel ta denar

za preiskavo in trasiranje teh prog, kar bo trpelo najmanj dve leti. Potem šele se bo moglo ugotoviti, če je zakon na podlagi terena sploh izvršljiv in takrat bo treba novega prevdarka in denarja, če ga bo sploh še kaj. Toliko hvalisano izposlovanje dveh milijonov dolarjev iz posojila za gori navedeni progi se zna torej razbliniti v nič in imeli ne bodo ne Samostojni nič in tudi mi nič. Ako pa bi bil minister Pucelj, zvest svoječasnemu dogovoru izposloval dva mili-jona dolarjev za progo Brod-Moravice, ki obsega 3500 km² sveta, ter je visoko aktivna in naj-bližja zveza srca Slovenije, Ljubljane, z morjem, bi se bilo še letos lahko začelo z delom in Slovenija bi bila tekom dveh let zvezana z morjem. Tako je pa celo vprašanje vsled Samostojnih odloženo na nedoločen čas. Taka je resnica in taki so vzpeli in delo Samostojnih in prav nič drugače.

Odbor za zgradbo proge Kočevje-Brod Moravice je imel 10. t. m. svojo ple-narno sejo v Kočevju in sicer pod predsedstvom industrijalca Dragotina Hribarja, predse-dnika Zveze slovenske industrije iz Ljubljane ob močni udeležbi industrije, trgovine in obrti iz Ljubljane ter lokalnih interesentov od Kočevja do Prezida in Brod Moravice. Podpredsednik minister Pucelj se klub vabilu seje ni udeležil ter vsled tega ni mogel povedati razlogov, ki so ga napotili, da se je za hrbtno odbora zavzel za nepreiskano konkurenčno progo Kočevje-Vrbovsko. Padale so precej ostre besede proti njego-vemu postopanju. Kot čujemo smatra zbor progo Kočevje-Vrbovsko, ki bo brezdvomno močno pasivna, le za progo lokalnega značaja ter je kot se čuje vsled tega sklenil energično vztrajati na zgradbi proge Kočevje-Brod Moravice. Predsednik aktivnega komiteta g. Anton Kajfež iz Kočevja je odložil svojo mesto ter izstopil iz odbora. Odbor se je nato izpopolnil z novimi člani. O poteku interesantnega zborovanja nam je obljub-ljeno daljše poročilo.

Afera tržaške Jadranske banke bo po vsej priliki najbolj udarila one, ki so jo inscenirali. Da bi Dr. Žerjav kot aktivni minister, ki sam pozna tržaško ozračje, bil kot poročajo listi, duševni oče te afere, katere jedro tiči v denunciranju slovenskega zavoda italijanskim oblastim, navzlic pisavi „Jutra“, Dr. Žerjavovega organa, vsled gorostasnosti enostavno ne moremo verjeti.

Vsesokolski zlet se vrši te dni v Ljub-ljani. Prireditel obeta biti nekaj tako impo-zantnega, kar Ljubljana še ni videla.

Uradniško vprašanje, ki je brez dvoma eno najbolj perečih državnih vprašanj, se reši v kratkem času. Taka država, ki pusti svoje uslužbence in organe stradati, se nahaja na opolzki poti.

Razbojniki še vedno strašijo po kočevskem okraju. Oropali so dosedaj kakih 12 ljudi. Orož-niki so jim na sledu, vendar pravega uspeha doslej še ni bilo.

Šolstvo v julijski Veneciji izkazuje gla-som uradnih podatkov 290 italijanskih, 339 slo-venskih, 73 hrvatskih in 12 nemških šol. Ker uče na slovenskih šolah po večini naš jezik slabo obvladajoči in šovinistični italijanski učitelji, je slovenstvo teh šol večinoma le na papirju.

Kraljevič Jurij, brat našega kralja, se je povrnil v domovino, kjer tudi ostane. Uredi se mu položaj in življenje kot članu kraljeve hiše.

Na Kočevskem je kakih 20 posestev na prodaj, ki so v stanu nuditi lepo eksistenco. Ker železnica sigurno pride, se bode vrednost znatno povzdignila. Glavni vir dohodkov kočevskih posestev je les in živinarreja. Odbor radikalne stranke daje rad pojasnila, tudi na pismena vprašanja.

Uradniška pragmatika pride v najkraj-šem času pred belgrajski parlament.

Merkantilna banka Kočevje

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

izvršuje VSE v bančno stroko spadajoče TRANZAKCIJE, sprejema VLOGE na tekoči račun in na hranilne knjižice, katere IZPLAČA VSAK ČAS BREZ ODPOVEDI (rentni in invalidni davek na hranilne vloge plača banka iz lastnih sredstev), sprejema VLOGE NA ODPOVED, katere obrestuje po VIŠJIH obrestnih merah, izvršuje NAKAZILA, IZPLAČILA, VNOVČENJA itd., vnovčuje ČEKE, BANČNE NAKAZNICE itd., kupuje valute in devize (posebno dolarje) po najvišjih dnevnih cenah.

Kmetijski list, glasilo naših kmetijcev, v svoji 30. številki piše:

Bivši nemški grof Auerperg in kočevski magnati, vsem na čelu gospod Kajfež, imajo velike in bogate gozdove, ki jih ne morejo izrabljati, ker so predaleč od železnice. In ker imajo gospodje denar, so si najeli na Dunaju inženjerja, ki jim je naredil načrt, takozvano Musilovo progo. Da bi pa imela njih železnica prednost pred vsemi drugimi, so progo tudi že deloma trasirali in stopili pred vlado in dejali: „Naša proga je najbolje izdelana in mi imamo denar, da jo lahko izdelamo. Pričnemo jo tudi graditi, če nam država jamči, da dobimo svoje denarje nazaj.“ Ker pa v naši, ko tudi v vsaki drugi vladi, odločujejo stranke, so korporativno stopili v radikalno stranko, ki je pri nas najmočnejša. Ni vraga, da ne bi sedaj zmagali. In zmagali bi, da ni 28. novembra zavedni slovenski kmet volil prave ljudske zastopnike, da ni bilo naših poslancev. Tako pa so bili prekržani vsi njih lepi računi, tako so zaman postali radikalc in danes je njih lep načrt splaval po vodi.

In dalje zopet:

Železnice se morajo zidati v ljudsko korist, v korist onih bednih in revnih ter zato podpore najbolj potrebnih kmetovalcev je bilo naše geslo in zato smo nastopili proti Musilovi progi in za Klodič-Hrovat-Kavčičevo progo. Prva se dotika le štirih vasi, dočim druga 12 občin. Na dlani je, katera je v ljudsko korist. Toda ne samo to. Po drugi progi se zveže tudi Črnomelj s Severinom, kar še posebno poveča pomen druge proge. Že samo to dejstvo je bilo za nas merodajno in zato se je SKS kot prva in edina politična stranka takoj izjavila za Klodič-Hrovat-Kavčičevo progo in danes s ponosom konstatiramo, da smo tudi zmagali.

Z novo železnico in zgradnjo naših pristanišč pa smo tudi stopili v ožji stik z našimi brati v Italiji in prenehali s kvarno obrambo. Dotok Jugoslavije k morju je odprt in v tem je zalag odrešitve bratov.

Ni pa še s tem izčrpan pomen novih železnic. S progo Sevnica-St. Janž je dobila mariborska oblast direktno zvezo z morjem. Ves tranzitni promet iz Avstrije, Južne Nemčije in Češke je pridobljen naši državi.

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni urednik I. Penko
Tiskarna Jos. Pavliček, Kočevje.

Čevljarški mojster Josip Marincelj

Kočevje -- Nasproti Ljudske šole

se priporoča 6-5
za vse v čevljarško obrt spadajoče
--- LASTNOROČNE IZDELKE ---
po nizkih brezkonkurenčnih cenah.

Solidno trpežno delo Znižane cene.

A. BUTINA

trgovina z dež. pridelki na debelo
V KOČEVJU

nudi vse v to svrhu spadajoče predmete
po najnižjih konkurenčnih cenah kakor:

pšenična moka vsake vrste
koruzne in pšen. otrobe
koruzna moka
koruzni zdrob
koruza
oves
sol
itd.

Naročila sprejema tudi trdka J. Kajfež
v Kočevju, Glavni trg.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavnica: 60,000.000 Din. — Rezerva: 30,000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana,
— — Maribor, Metković, Prevale, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. — —

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New York City.

Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

KORANIT

I. JUGOSLOVANSKA TOVARNA ASBESTSKRILJA
oferira v točno dobavo

materijal za kritje streh

iste kakovosti kakor eternit.

Samoprodaja:

Josip Rendeli, Karlovac

Zrinjski trg 23

tovarna za stavbinski material, cement in lončenino.

Krojačnica F. POTOČNIK

v Angliji in Franciji izprašani koncesijonirani učitelj krojenja
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

izdeluje

moške obleke
površnike
žakete
frake

damske kostume
elegantne plašče
francoske
toalete

BOGATI VZORCI ANGLEŠKEGA BLAGA.

Posebni oddelek za obračanje oblek in površnikov - Prenarejanje žaketov
in salonskih sukenj. - Izdelava kompletne obleke ali kostume od 800 K dalje.

Dijaštvu in uradništvu znaten popust.

◉ J. KAJFEŽ ◉

Kočevje, Glavni trg 84

trgovina z mešanim blagom

.. in deželnimi pridelki ..

priporoča

vse deželne pridelke in specerijsko blago po najnižjih cenah.

Moka št. 00	26.— K kg	kava sur. najf.	144.— K kg	kanditi	88.— K kg
" " 1	24.— " "	" la	118.— " "	krompir	6.— " "
krušna moka	21.40 " "	" lla	112.— " "	sol,	12.— " "
koruzna moka	18 " "	" žgana	144.— " "	rožiči, celi	24.— " "
koruza	15.40 " "	riž, najfin	42.— " "	" mleti	32.— " "
koruzni zdrob	— " "	" la	30.— " "	milo Schicht	31.— " kos
pšenični otrobi	3 " "	" navaden	28.— " "	Gazela	28.— " "
oves	15.— " "	sladna kava	32.— " "	slivovka	80.— " l
sladkor v kock.	78.— " "	cikorija Franck	62.— " "	drožnik	88.— " "
" sipen	68.— " "	" brez znam.	42.— " "	olje la	100.— " "
testenine	42.— " "	sveče	56.— " "		